

Dāvana, ko varam atļauties.

Latvijas proklamēšanas 90.gadadienas svinības saistās ar kaut ko gaišu un spožu. Mūs aicina iedegties par Latviju un pat Rīga staro nevis tikai dimd kā parasti. Tas ir labi, ka šajā tumšajā laikā vismaz uz savu valsti gribam lūkoties ar gaišu skatu.

Arī Jāņa evaņģēlija 8.nodaļā lasām: „Tad Jēzus atkal runāja uz viņiem, sacīdams: „Es esmu pasaules gaisma. Kas seko man, tas patiesi nestaigās tumsībā, bet tam būs dzīvības gaisma.“

Kristus – pasaules gaisma, kam sekot, lai mums būtu dzīvība un dzīves pilnība – tas ir svarīgs aspekts, ko nedrīkstētu aizmirst mūsu pārdomās par gaismu, arī par valsti, par mums pašiem un mūsu dzīvi. Kādēļ Kristus nāca kā gaisma, kas spīd tumsībā?

Sarunā ar Jēzu kāds cilvēks iesaucās: „Svētīgs, kas ēdīs maizi Dieva valstībā. “Viņš pēkšņi bija aptvēris, ka cilvēka dzīvei un dvēselei nav augstāka mērķa, lielākas pilnības vai ieguvuma, ko kārot vairāk nekā nonākt Dieva valstībā, kur Dievs nožāvē visas asaras, kur nav vaidu, sāpju un nāves, kur ir dzīvība un dzīves pilnība un kur cilvēks ir brīvs no visām važām un pasargāts no visiem dēmoniņiem, kas staigā apkārt kā rūcoši lauvas, meklēdami dvēseles, ko aprīt.

Šis vīrs pēkšņi ir aptvēris, ka, lai arī cik grūts un sūrs būtu bijis mūžs, viss ir atlīdzināts, piepildīts un dziedēts, ja viņš pēcgalā bauda debesu valstību. Apustulis Pāvils raksta: „Šī laika ciešanas ir nenozīmīgas, salīdzinot ar nākamo godību, kas atspīdēs pār jums.“ Un otrādi – lai arī cik bagāti un aizraujoši cilvēks nebūtu dzīvojis, savu mūžu viņš ir dzīvojis vērtīgi, ja noslēgumā nav iemantojis debesu valstību.

Kādēļ Kristus nāca pasaulē? Lai dāvinātu mums Valstību, šo visaugstāko mērķi un piepildījumu. Lai neviena dzīve nebūtu nodzīvota vērtīgi. Lai neviens, kas Viņam tic, nepazustu, bet iemantotu mūžīgo dzīvību. Taču tas viņam nenācās tik viegli kā uzdāvināt kaut ko, kas pašam paliek pāri. Viņam tā bija jāizcīna, jāatkaro no velna grēka un nāves. Tā vārdā viņš uzņēmās uz sevis mūsu vainas, mūsu grēkus, visu mūsu ļaunumu un netīrību un devās uz Golgātu izciest *mūsu* sodu, nomirt *mūsu* nāvi. Tikai uzvarējis nāves cīņā, no kapa augšāmcēlies, Viņš saka savējiem, kas viņam tic: „Nāciet šurp, jūs, mana Tēva svētītie, iemantojiet Valstību, kas jums ir sataisīta no pasaules iesākuma!“

Es domāju, ka sirids dziļumos katrs cilvēks saprot, kādēļ viņam ir vajadzīga Dieva valstība. Ja Jēzus sauc: „Satveriet mūžīgo dzīvību uz ko jūs esat aicināti!“, kāds neprāts ir neieklausīties un cik vieglprātīgi būtu šo iespēju palaist garām! Bet vai to, ko saprotam par Valstību, saprotam arī par valsti – to, kuras dzimšanas dienu šodien svinam?

18 gadus pēc neatkarības atgūšanas cilvēki nereti saka, ka viņiem ir grūti atrast atbildi uz jautājumu – priekš kam? Priekš kam sava valsts? Ko tā man dod? Atbildi meklējot, vajadzētu paraudzīties pāri sev un ikdienībai. Mēs ieraudzīsim, ka mūsu Valstij ir zināmas paralēles ar Dieva Valstību – savā, zemes līmenī.

Simtiem gadu latviešu tauta ir tikusi apspiesta un verdzināta. Tās valoda nīdēta, pašapziņa apsmieta. Cilvēki pazemoti un izkalpināti. Padomju baigajos gados cilvēkus izsūtīja un nogalināja par to vien, ka viņi bija latvieši - svešu kungu varā. Tas ir brīnums un Dieva žēlastība, ka mēs esam izturējuši. Neskaitāmas tautas šādos apstākļos ir izzudušas tautu kapsētā, ko sauc par pasaules vēsturi. Bet arī latviešu izdzīvotspēja nav bezgalīga. Diez vai mums izdotos ilgi izbēgt no daudzu citu tautu likteņa, ja mums nebūtu dota nenovērtējami dārga iespēja un mēs nebūtu to izmantojuši – sava valsts. Īstenībā padomju režīms bija apspiedis ne tikai latviešus, bet visas tautības, kas šeit dzīvoja, nolaupījis tām iespējas, atņēmis cilvēka tiesības un cieņu. Arī tām Latvijas valsts bija liela, vēsturiska iespēja.

Līdzīgi kā Valstība dvēselei, tā katrai tautai kulminācija, augstākais punkts, ko tā var sasniegt, ir sava valsts. Vieta, kur būt drošībā. Valsts, kas sargā savus pilsoņus un aizstāv viņu tiesības un cieņu gan pašu mājās, gan plašā pasaulē. Valsts, kur dzīve top veidota, glabājot un attīstot mūsu valodu, kultūru, dzīvesziņu, vērtības. Šajā svētku reizē mums vajadzētu tā pa īstam vēlreiz aptvert un sev atgādināt, cik neticama un ārkārtīgi dārga ir šī iespēja, ka mums ir *sava valsts!* Mums ir tas, kā neskaitāmām tautām nav un nekad nebūs. Lai mums neienāk prātā šaubīties par tās vajadzību, no tās novērsties, to noliegt, lai arī kādas grūtības šobrīd būtu jāpanes.

Arī mūsu valsts – brīvā, neatkarīgā Latvija mums nav lēti iedota, kā uz paplātes pienesta. Līdzīgi kā Valstība, tā ir ar asinīm izcīnīta, ar dzīvībām izpirkta. Tā ir lēģeros izsēdēta. Ar dzīvības briesmām proklamēta un atjaunota. Ar sūru darbu un sviedriem vaigā būvēta. Kāds neprāts būtu no tās novērsties! Cik vieglprātīgi būtu neizmantot tik labi, tik pilnīgi, cik vien varam, šo dārgo, vēsturisko iespēju – savu valsti, kurā visa suverēnā vara pieder nevis svešiem kungiem, bet pašai Latvijas tautai!

Jā, tā ir viena no pašu valsts lielajām vērtībām, ka tajā ir sava pašu nevis svešu kungu vara. Bet ir svarīgi, lai tas būtu rakstīts ne tikai Satversmē vai Neatkarības deklarācijā, bet lai arī dzīvē skaidri saskatāms, ka savējā vara tiešām ir labāka par svešo, ka savējie kungi ir labāki par svešajiem, ka savējie īstenībā nemaz nav kungi, bet cīņu biedri un līdzstrādnieki.

Vecos laikos esot bijis tā, ka pasta kariatēs braucēji ceļojuši trīs klasēs. Kad ceļš kļuvis slikts vai vedis kalnā un zirgi vairs nav jaudājuši vilkt, pirmās klases pasažieri palikuši sēžot ratos, otrās klases pasažieriem bijis jāizkāpj un jāiet kājām, bet tiem, kas ceļoja trešajā klasē, bija jāizkāpj un jāstumj.

Atmodas laikā mēs teicām – kaut neēduši un pastalās, bet uz brīvību. Mēs tā patiešām domājām un ar prieku darījām, jo jutām, ka visiem to vajag. Ka visi ceļojam vienā klasē. Kad bija jāstumj, tad stūmām visi kopā, bez izšķirības. Tas deva to vienreizējo atmodas laika prieku paciesties, kad vajadzīgs, un nest upurus, ja vajag.

Kad pienāk grūti laiki, atkal ļoti būtu vajadzīga šī Atmodas laika priecīgā apņēmība noturēt Latvijas karieti uz ceļa un stumt to brīvības kalnā. Taču priekš tā ir ļoti svarīga tautas pārliecība, ka mēs visi ceļojam *vienā* klasē, ka *visi* stumjam savu valsti grūtajā kalnā, nevis kādi sēž iekšā ar ērtībām, lai viņus stumj, kādi stāv malā un nogaida, bet trešās klases pasažieriem jāsavēlķ jostas, jāņem pacietība un jāsprindzina spēki, stumjot par visiem kopīgās idejas labā.

Demokrātija ir tikai vēl viena politiska sistēma, kas neraisa ne entuziasmu, ne patriotismu, ne prieku, ja tautai nav pārliecības, ka visi ceļojam vienā klasē, ka visi esam gatavi izkāpt un stumt, kad ir grūti, un visi drīkstam sēdēt karietē, kad tā ripo no kalna. Šai pārliecībai ir jārodas nevis grūtajos laikos, kad sabiedrību aicina saņemties un mobilizēties. Ja tikai tad par tautu iedomājas, tad jau ir drusku par vēlu. Pārliecībai jārodas treknajos gados, lai arī tad tauta redz, ka ceļojam visi vienā klasē. Ka tautu aicina dalīties ne tikai grūtumā, bet arī labumos.

Kristus saka: „Es esmu pasaules gaisma“ un uzaicina sekot. Viņš ir priekšzīme, kurai ir vērts sekot. Izcīnot saviem ļaudīm Valstību, viņš uzskatāmi parādīja, kas ir demokrātija jeb vara, kas pieder tautai. Kas noturēja Jēzu pie krusta? Vai naglas? Neviena karaspēks nespētu aizvest viņu līdz Golgātai. Nekādas naglas nespētu noturēt pie krusta to, kam pieder visa vara debesīs un virs zemes. Jēzu pie krusta aizveda un turēja varas apziņa. Viņš apzinājās, ka tikai viņa varā ir uzvarēt grēku, velnu un nāvi. Tikai viņa varā ir izcīnīt cilvēkiem valstību. Tikai viņa varā ir sagādāt tiem mūžīgo dzīvību. Savas varas apziņā viņš pats devās uz Golgātu. Šī varas apziņa nevis naglas noturēja Jēzu pie krusta.

Ar to viņš kļuva par izcilu priekšzīmi ikvienam, kam dota vara. Apzināties, ka tikai manā varā ir paveikt to, kā dēļ tauta man varu uzticēja – tam jābūt kā naglām, kas notur pie kalpošanas, atbildības un uzpurēšanās krusta. Tad vara patiesi pieder tautai un demokrātija kļūst tai tuva, aizstāvama. Tad tauta ir gatava sargājot nostāties barikādēs ar dziesmām pret stekiem un bruņu mašīnām, kā mēs to piedzīvojām Atmodas gados.

„Kas grib būt liels, lai ir visu kalps“, saka Kristus. Kaut ko no tā cilvēki saskaņāja Kārlī Ulmanī un tieši tādēļ viņš, varbūt paradoksāli, par spīti nedemokrātiskumam, daudzu apziņā ir kļuvis par Latvijas brīvvalsts un pat tautvaldības simbolu.

„*Kas seko man, tas patiesi nestaigās tumsībā, bet tam būs dzīvības gaisma*“. Šie Kunga Jēzus vārdi labi saskan ar mūsu jubilejas svinību pamudinājumu „Iededzies par Latviju!“ Iededzies! Nestaigā tumsībā pats un apgaismo citus! Dažam tas izdodas vienkārši un viegli, daudziem nav viegli iedegties un starot.

Man šķiet pārdomu un norūpes vērts negatīvais lādiņš, ar kādu mēs staigājam pa dzīvi. Tas bieži dara mūs nespējīgus ne tikai iedegties un starot citiem, bet saskaņāt gaismu pat tur, kur tā ir. Man šķiet pārdomu un rūpju vērts, cik daudz dusmu, aizvainojuma un baiļu ir mūsu domās un vārdos. Iespējams, ka tam ir arī objektīvi iemesli, taču dusmas, aizvainojums un bailes ir slikti padoma devēji. Tie rāda izkropļotu realitātes ainu, kas mudina uz aplamu rīcību, bet tā savukārt rada ciešanas gan pašiem, gan apkārtējiem.

Izcīnot priekš mums Valstību, Kristus salauza velna varu. Viņš padzina dēmonus un lika tiem bēgt. Viņš ir gaisma, kas spīd tumsībā. Mēs maldīsimies, ja visā vainosim tikai ārējos apstākļus. Mūsu pašos ir gana daudz tumsas, kurā iespīdēt Kristus gaismai. Mums vajadzētu atvērties viņam, lai viņš sakauj un padzen arī mūsu dēmonus – mūsu bailes, dusmas, lepnību un iekāres.

Apustulis Jānis raksta: „Jo viss, kas ir pasaulē - miesas kārība, acu kārība un dzīves lepnība - tas nav no Tēva, bet ir no pasaules.“ Vai apustulis šeit dažos īsos, trāpīgos vārdos neapraksta šobrīdējās ekonomikas krīzes saknes pasaulē? Cilvēki dažādā kārībā un dzīves lepnībā ir tērējuši to, ko nav nopelnījuši, alkstot daudz un ātri, kamēr burbulim likumsakarīgi jāplīst, aizraujot līdzīgi daudzus. Un

tie nav kaut kādi cilvēki kaut kur tālu pasaulē, kaut kādi citi. Tie esam arī mēs paši savā brīvajā Latvijā.

Ja vakara stundā gribam pasēdēt pie televizora, var gadīties, ka turpat vai katrā latviešu kanālā būs spiesti skatīties kādu šovu vai zelta drudzi, kas cilvēku miesas un acu kārībai uzbur pasauli, kādā nav iespējams dzīvot, kas sēj sirdī ilgas pēc nepiepildāmas dzīves lepības un eventuāli rada tumšu vilšanos un neapmierinātību. Nespēju iemīlēt savu dzīvi. Skrienot pavadā dziņai iegūt pēc iespējas vairāk, vieglāk un tūlīt, cilvēks nevar neieskriet strupceļā. Diemžēl gāžoties tādi aizrauj līdz citus, kas ne pie kā nav vainīgi. Kristus aicinājums iegūt dzīvības gaismu sekošanā viņam, ir aicinājums palūkoties garīgām acīm pēc patiesām vērtībām, ko kodes un rūsa nemaitā un ko zagļi nerok un nezog, kas nesadeg ugunī un nezūd krīzēs.

Kristus saka: „Kur ir tava manta, tavs dārgums, tur būs tava sirds.“ Kristus ir izcīnījis mums valstību. To neviens mums nevar nolaupīt. Ja tā ir mūsu dārgums, tad mūsu sirds ir drošībā. Mūsu sirds var būt pie zūdošām, krīzēm pakļautām lietām, pie acu kārības un dzīves lepības, bet tad tā būs mūždien neremdināma un izbiedēta. Un mūsu sirds var būt arī pie tā, kas ir mūžīgs – pie mūsu attiecībām ar Dievu, uzticot viņam izlemt, kam mums būt un kas mums pieder. Paļauties, ka viņš gādās par mums un neuzliks pārbaudījumus, kādus nespējam panest. Apzināties, ka tam, kas Dievu mīl, visas lietas nāk par labu, arī krīzes un satricinājumi.

Mūsu sirds var būt pie Dievā sakņotām attiecībām ar mīļajiem cilvēkiem, ģimeni, draugiem, līdzcivīkiem. Gribētos sacīt, ka tā var būt arī pie tīras, gaišas, starojošas *savas* valsts idejas – arī brīžos, kad tā vairāk redzama ticībā, ne skatīšanā.

Latvijai deviņdesmit. Dzimšanas dienā mēdzam kaut ko dāvināt. Nav vienkārši atrast piemērotu, cienīgu dāvanu, turklāt bieži gadās, ka atrodam gan kaut ko tiešām smalku un vērtīgu, bet nevaram to atļauties. Kādu dāvanu pasniegt dzimšanas dienā savai valstij? Jubilejas lozungs grib pateikt priekšā: „Iededzies par Latviju!“ Mans amata brālis Juris Rubenis, uzrunājot Nacionālās lūgšanu brokastis, sacīja aptuveni tā: „Vislabāk uzdāvinu Latvijai vienu labāku, godīgāku, pacietīgāku, mīlošāku, garīgāku cilvēku – sevi pašu!“ Tā ir visvērtīgākā dāvana savai valstij, kuru mēs varam atļauties.

Atbilde uz mūsu sabiedrības problēmām, krīzēm un izaicinājumiem būs mēs paši. Taču lūkosim kāda atbilde mēs būsīm. Vai mēs būsīm mūsu cilvēcīgo baiļu, sarūgtinājuma un nespēka atbilde vai arī Dieva Svētā Gara atbilde – droša, paļāvīga, apgaismota un cerībā priecīga. Ļausim viņam mūs veidot par cilvēkiem Kristus līdzībā. Iemirdzēsimies Latvijai Kristus gaismā. Uz to lai Dievs mūs svētī!